

ELŐFIZETÉSI ÁRA		FŐSZERKESZTŐ		SZERKESZTŐSEG ÉS KIADÓHIVATAL	
EGÉSZ ÉVRE FÉLEVRE	16.— K. 8.— K.	NEGYED EVRE EGYES SZÁM	4.— K. —60 K.	DR. BISCHITZ BÉLA ÜGYVED.	BUDAPEST, V. KER., SAS-UTCA 20. SZÁM. TELEFON 108—00. HIRDETESEK mm. SZÁMITÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT

Az acetilén a vasipar szolgálatában.

— Az autogén vágás. —

Irta: *Terény János* mávg. főmérnök.

Az acetilénnek az autogén hegesztésénél is érdekesebb és meglepőbb alkalmazása, az autogén vágás vagy helyesebben: az oxszigénnel való vágás.

Itt tulajdonképp már nem az acetilén, hanem oxszigén játsza a főszerepet.

Az eljárás veleje abban áll, hogy a vaslapot vagy lemezt az acetilén lánggal előmelegített vonal irányában egy előre mozgó oxszigén sugárral átégetjük, átvágjuk, miközben az oxszigén sugár az oxszidált vasat mindjárt elfujja, egy keskeny hézagot hagyván a szétvágandó lemez darabjai közt.

Az égést a vasnak az oxszigén által történt villámgyors elégetése által kifejtett meleg tartja fenn és ezt csak támogatja az acetilénnel való előmelegítés.

Az autogén vágásra használt készülék e szerint két részből áll: az előmelegítőből és az oxszigén csőből. Az előmelegítő ugyanolyan lehet, mint az autogén hegesztésnél leirt hegesztő égő. Az oxszigént vezető cső vagy ennek a hegesztő égőnek közepén fekszik, amikor is ez gyűrű alakban veszi körül az oxszigén sugarat, vagy pedig az oxszigén cső nyílása az előmelegítő nyílása mögött is lehet elhelyezve; mindkét esetben az így összekombinált vágó készülék két kis kereken mozog a levágandó lemezen, hogy a láng ettől mindig egyenlő távolságban maradjon.

Az előmelegítő égőbe vagy a gasometerből vezetjük az acetilént vagy pedig préselt acetilént, u. n. kissous-gázt alkalmaznak, mellyel dacára annak, hogy ez a gáz drágább a rendes acetilénnél, mégis sokkal olcsóbban lehet vágni, mert itt csak annyi oxszigént használnak fel, amennyi éppen szükséges, míg az előbbi esetben az acetilén a magas nyomású oxszigén által szivattván be, az oxszigén pazarlása elkerülhetetlen.

A vágásnál fontos, hogy az egyfolytában történjék, vagyis, hogy a szikrakéve el ne aludjon, mert minden vágás kezdetén új előmelegítés szükséges.

Az eljárás velejének ezen rövid ismertetése után áttérünk annak gyakorlati alkalmazására. *)

Itt megint az acélöntvények kikészítésénél kezd-

*) Az autogén vágást gyakorlatilag magyar ember: Harmatta János, szepesváraljai gyáros alkalmazta először.

hetjük a sort, mely téren az u. n. *felöntések* oxszigénnel való levágásával újabban nagy sikereket értek el.

Eddig ugyanis a felöntések levágása fűrészszel és (görbevonalaknál) vésőgéppel történt, mely munkánál eltekintve annak nagy költségeitől csupán az öntvényeknek a gépekbe való befogása (főképen nehéz tárgyakkal) jóval több időbe került, mint maga a levágás.

Most ezen öntvényekről a felöntéseket pár pillanat alatt vágja le az oxszigénvágó és pedig anélkül, hogy az öntvényt helyéről elmozdítani kellene s a levágás $\frac{1}{2}$ sőt $\frac{1}{5}$ annyi költségbe kerül, mint az eddigi eljárásokkal. Még fontosabb a nagy idő megtakarítás.

Az eljárást nálunk Kudsiron főleg vékonyabb (50 mm-ig) Diósgyőrött és Resicán vastag felöntések levágására használják nagy sikerrel.

Egy másik fontos alkalmazást nyer az oxszigénnel való vágás az *üreges testek* (kazánok, retorták csőelágazások) *gyártásánál*. Így legújabban kazángyártásnál az összeszegecselendő lemeztövek leélezését sikeresen végzik az oxszigén vágóval, továbbá ily üregestesteknél a lemez lyukak, kupolák, elágazások és karimákhoz szükséges (kerek vagy ovális) nyílások autogén vágónál a legnagyobb gyorsasággal vágathatók ki (máv. gépgyár, zólyombrézói Henriktelep, kazángyárak). Ennek nagy fontossága azonnal kitűnik, ha meggondoljuk, hogy kerek vagy görbe vonalú kivágásokat vastagabb lemezeknél eddig csak a kivágandó vonal mentén sűrűn furt lyukak s a fenmaradt közök kivétele útján, tehát nagy idő- és pénzáldozattal lehetett eszközölni.

Ennél a munkánál egyéb iránt az autogén vágás az autogén hegesztéssel karöltve és működhetik, a mennyiben az üreges testeknél autogén vágóval kímetszett lyukakra autogén hegesztővel forrasztják rá a karimákat, csőtoldatokat stb. (Henriktelepi lemezhegesztőmű) miként azt az autogén hegesztésnél birtuk.

Igen sokat használják azonkívül az autogén vágót egyes oly tárgyakkal lemezekből, vagy tömbökből való kivágására, mely tárgyak eddig *kovácsozás* útján készitettek ki.

Igy például az előkovácsolt vaslapból hajtórudak fejét, forgattyukat, excentereket stb., lemezdarabokból karikákat, csavarkulcsokat s egyebeket metszenek ki az autogén vágóval.

Ki kell itt emelnem, hogy az autogén eljárásal vastömbökbe lyukat is lehet furni, még pedig nagy mélységben (500 mm. s azon felül.)

Ennek fontos alkalmazása van a nagy olvasztó pestek eldugult csaplyukának kinyitásánál, mit eddig acélrudakkal eszközöltek hosszadalmas, sokszor órahosszat tartó munkával. Most a csaplyukat egy megfelelő készülékkel az okszigén pár perc alatt kiolvasztja.

Végül meg kell emlékezni egy oly alkalmazásáról az okszigén vágónak, mely ugyan nem alkotó munkára szolgál*, mégis fontossággal bír, t. u. a vashulladéknak autogén vágóval való szét darabolásáról.

Eddig ugyanis az acélömlasztó pestek által felhasznált vashulladék egy részét, különösen nagyterjedelmű darabokat igen nehéz volt szét darabolni. Most az autogén vágóval nemcsak ezt a hulladékot, hanem nagy mennyiségű, más oltóval egyáltalán szét nem vágható, különösen cső- és szekrényalakú hulladékát, mely eddig e gyártelepek udvarán rozsdásodott, autogén vágóval szét lehet darabolni és felhasználhatóvá lehet tenni, ami az ország vasérc hiánya mellett szintén számot tesz.

Ezek után az autogén eljárásoknak hazánkban való elterjedéséről akarok még egy pár szót szólni s itt mindjárt kiemelhetem, hogy nemcsak vas- és gépgyáraink, miként erről már szóltam, hanem kisebb vasiparosaink is igen hamar felismerték ezen eljárásuk nagy jelentőségét és siettek azokat műhelyeikben meghonosítani, ami a készülékek aránylagos olcsóságán kívül az ezen készülékek gyártásánál foglalkozó vállalataink agilitásának is köszönhető. Nagy érdemei vannak e tekintetben a technológiai iparmuzeum által rendezett tanfolyamoknak is.

Ez nemcsak azért örvendetes, mert az eljárások a termelést sok műhelyben olcsóbbá tették, hanem abból a szempontból is, hogy az eljárások elterjedése több egészen új iparágat teremtett nálunk. Így az acetilén fejlesztő és az autogén hegesztő és vágó berendezések már nagy részben itthon készülnek, az ezekhez szükséges sajtolt okszigéngáz pedig ugyszintén az ehhez való acélpalackok majdnem kizárólag itthon gyártatnak.

Csupán az van még hátra, hogy az acetilénfejlesztéshez szükséges kalciumkarbid is itthon készüljön. Ezen cikkekből u. i. még nagy a behoza-
talunk.

Pedig gyártásokhoz nem kell más, mint szén és mész, no meg olcsó villamos erő (a karbid ugyanis

*) Ugyancsak nem alkotó munkát végez a kassza-furó is, mikor a kassza lemezfalába autogén vágóval nyílást vág ki, hogy tartalmához hozzáférhessen.

elektromos pesthen gyártatik) ami együttesen nem nehezen található meg.

Fel lehetne e célra használni egyikét kibaszna-
latlan vizierőinknek, de jól lehetne e célra felhasználni az erdélyi földgázt is, mi által meg volna oldva legalább részben ezen gáznak csővezeték nélkültávolba való szállítása is, mert a helyszínén oly termény állítatnék elő, mely bárhova elszállítható s melyből újból a földgázzal egy értékű gáz (acetiléngáz) állítható elő.

Könnnyü kövek előállítására nagyolvasztók salakjából.

Könnnyü köveknek, példáu az ismert ugynevezett „rajnai schwemmstein“ módjára való előállítására nagy térfogatu, azonban csekély sűrűségű töltőanyag használtatik, mely alkalmas kötőanyag által képlékeny masszává alakíttatik át, melyből azután különböző eljárások szerint kövek, lemezek és hasonlók állíthatók elő és alakíthatók.

Jelen találmány tárgya eljárás ily könnnyü kövek előállítására és pedig nagyolvasztók salakjának használata mellett.

Ismeretes szemcsézett nagyolvasztósalakot mész hozzákeverése mellett műkövek előállítására főhasználni. Az ismert eljárásoktól abban különbözik az új berendezés, hogy a nagyolvasztósalak oly módon használtatik könnnyü kövek előállítására, hogy ugy a töltőanyag, mint a kötőanyag is nagyolvasztósalakból állíttatik elő. Ha ugyanis a salakot szokásos módon szemcsézzük, akkor részben nagyobb, igen lyukacsos és könnnyü csomók, részben salakszemcsék képződnek. Az eljárás szerint a terjedelmes, azonban igen könnnyü csomók a salakszemcséktől szitálás által elválasztatnak. Ezek a csomók adják a töltőanyagot, míg a megőrölt salakszemcsék, szükség esetén mész hozzáadása mellett, u kötőanyagot szolgáltatják. A kötőanyagot elkészítése után a töltőanyaggal ismert módon összekeverjük és e keverékből ismert módon alakköveket, lemezeket, pallókat és hasonlókat, általában tetszés szerinti testeket állítunk elő. A kötőanyag lekötése és megkeményedése által a kész kő oly szilárdságot kap, mely messze felülmúlja az ezidő szerint árusított „schwemmstein“ szilárdságát.

Ezen eljárás szerint azonban sokkal nagyobb szilárdságot érhetünk el, ha a töltőanyag gyanánt szolgáló salakcsomókat a találmány értelmében cementhabarcsból álló bevonattal látjuk el és azután hosszabb időn (szükség esetén több napon) át fekvé hagyjuk, úgy, hogy a kötőanyagból álló, a csomókat teljesen körülzáró bevonat megkeményedhetik. Emel-

THEODOLITOK

nivellálók, felállító készülékek, tájolók, mintaszerű, preciziós kivitelben mint különlegesség gyártása.

(B/2268/702/923/41)

MAX HILDEBRAND

azelőtt August Lingke & Co.

FREIBERG, Sachsen 47.

Alapított 1791.

Magyarországi képviselő:

CONRAD ÉS TARSA

Budapest, VI., Teréz-körút 15.

lett a terjedelmes, könnyű és ennek folytán aránylag kevésbé ellenállóképes salakcsomók ugyszólván a salakcementbe záratnak. Azáltal, hogy e salakcementnek a megkeményedésre időt hagyunk, egy külsőleg igen kemény, emellett azonban igen könnyű töltőanyagot kapunk, melyből utután a kötőanyaggal való keverés által oly masszát képezünk, melyből a kövek kepezhetők. Az ily módon előállított kövek, lemezek és hasonlók természetesen sokkal nagyobb nyomásslárdsággal bírnak, mint az előzőleg leirt kövek, úgy, hogy minden építési célra egyaránt használhatók.

A töltőanyag gyanánt szolgáló salakcsomók be-zárásának hasonló eredményét oly módon is elérhetjük, hogy a salakcsomókat a szemcsézés után azonnal földolgozzuk. A nagyválasztósalak többnyire folyékony állapotban egy víztartányba vezettedik, hol oltatik és szemcsés állapotba vezettedik át. A lyukacsos salakcsomók a friss állapotban most körülbelül 40—50 százalék vizet tartalmaznak. Az eljárás értelmében e nedves salakcsomókhoz a kötőanyagot porlinomságu, száraz állapotban hozzáadjuk, oly arányban, hogy 10—12 rész lyukacsos vízcsomóhoz 1 rész kötőanyagot adunk. Az átdolgozás legcélszerűbben egy forgó, szabadon ejtő gépen történik, melyben a keverendő anyag körülbelül 4—5 percen át összekevertetik. Ezen idő alatt mindegyik salakcsomó egy finom kötőanyagrétegbe záratott, miközben a csomók belső lyukacsái még vízzel vannak telve, mely később fokozatosan elpárolog. A kötőanyagba zárt salakcsomókat azután lazán rakásoljuk.

A fentvázolt módon előállított kövek a találmány értelmében teljesen fagymentessé tehetők. Ismeretes, hogy a kereskedelemben ezidő szerint árusított „rajnai schwemmstein“ a fagyásnak csak kis mértékben áll ellen, úgy, hogy alkalmazhatósága rendkívül korlátolt. A találmány szerinti eljárás értelmében előállított kövek már most azáltal tehetők teljesen fagymentessé, hogy a habarcs keverésére használt vízhez klórkalciumot vagy hasonló hatású anyagokat adunk. Célszerű keverési arány gyanánt mutatkozik klórkalciumnak 10 B \ddot{e} -u vizes oldata. Az ezen habarcsviznek használata mellett előállított kövek a gyakorlatban előforduló összes hidegeknek ellentállnak.

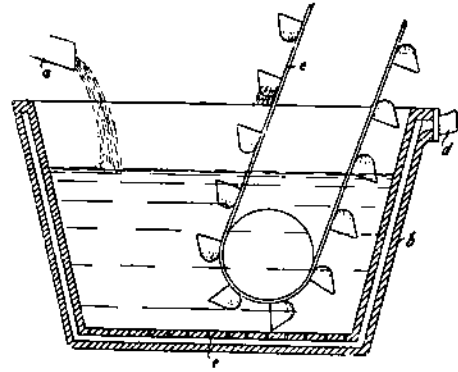
A kövek továbbá a klórkalcium hozzáadása által még sokkal nagyobb szilárdságot és szívósságot kapnak. A klórkalciumot egyébként oly módon is hozzáadhatjuk, hogy a száraz kötőanyaghoz megfelelő százalékban poralaku klórkalciumot keverünk.

Hogy a nagyválasztósalak szemcsézésénél mindig biztosan nagy százalékot kapjunk a töltőanyag gyanánt használandó, terjedelmes és laza salakcsomókban, a találmány értelmében a salakot a szemcsézésnél a víz és levegő együttes hatásának tesszük ki. Ismeretes a nagyválasztósalakot a szemcsézés céljából közvetlenül a vízbe vezetni és ismeretes a salakáramot nyomólevegő hatásának kitenni. A találmány értelmében használt terjedelmes salakcsomók képződése mindkét esetben többé vagy kevésbé a véletlenre van bízva.

A találmány értelmében már most a salakra a vizet és nyomólevegőt együttesen hagyjuk behatni,

mi mellett a fölhasználandó töltőanyagban rendkívül magas százalékot kapunk.

A csatolt rajz egy, ezen eljárás fogantatosítására szolgáló berendezést mutat vázlatosan.

A nagyválasztósalakot az (a) csatornán át a kettősfalú (b) tartányba vezettedik, mely vizet tartalmaz. A kettősfalú (b) tartány (c) fenéke szitaszerűen lyukasztott. A (c) fenék ezen nyílásán nyomólevegőt fuvunk át, mely (d) nyomólevegőcsövön át a kettősfalú (b) tartány üregébe vezettedik, úgy, hogy tehát a salak víz és nyomólevegő egyidejű behatásának tétetik ki.

A levegő oly magas nyomással vezettedik be, hogy a viznek a tartány üregébe való behatolása megakadályoztassék, valamint a szemcsézővíz az aluiról behatoló finom légsugarak által folytonosan habarómozgásban tartassék.

Az emellett képződő salakcsomók és salakszemcsék az (e) serlegszerkezet által a tartányból ismert módon eltávolítottatnak. A serlegszerkezet serlegei célszerűen szitaszerűek, hogy a magukkal vitt vizet lefolyarhassák. Magától értetődik, hogy az itt vázolt kivitelei alak helyett bármely más tetszés szerinti is választható, mi mellett azonban föltétel az, hogy a berendezés a nyomólevegőnek és viznek a salakra való egyidejű behatását lehetővé tegye.

Természetesen nem szükséges a töltőanyagot nevezetesen a terjedelmes és laza salakcsomókat és a kötőanyag gyanánt szolgáló salakszemcséket egyazon salakból venni. Sőt természetes, hogy ezek az alkatrészek a legkülönbözőbb salakokból és különböző helyeken állíthatók elő. Továbbá, minthogy a találmány lényege főleg a laza salakcsomóknak könnyű töltőanyag gyanánt való használatában áll, ennek folytán kötőanyag gyanánt a salakszemcsék helyett bármely más tetszés szerinti anyag is használható, mely habarcsképzésre alkalmas, mint például mész, cement és hasonló.

✂ HAZAI HIREK. ✂

Az állami bányászat egy negyedévre.

A pénzügyminiszterium most tette közzé az állami pénztáraknál 1912 július hó 1-től szeptember hó végéig előfordult bányászati bruttó-bevételekről szóló kimutatást, összehasonlítva az adatokat az előző év hasonló időszakának adataival. A kimutatás szerint:

Bevételek :

	Tényleges eredmény	
	1910.	1911.
	III. évtizedben	
Sójövedék	10,158.793'62	9,854.095'15
Bányaigazgatóságok	15.991'03	26.191'52
Fém- és opálbányászat	1,389.278'33	1,269.949'18
Fémkohászat	1,692.144'25	1,375.751'01
Pénzverés és fémbevé- tás	7,722.250'61	4,730.533'32
M. kir. állami vasgyárak	33,604.620'05	27,760.222'18
Köszénbányászat	661.955'44	942.992'66
Sótermelés	960.932'86	640.998'95
Bányailletékek	140.760'11	138.376'53

Kiadások :

Sójövedék	2,124.181'32	1,536.486'05
Bányaigazgatóságok	180.370'88	488.405'26
Fém- és opálbányászat	2,430.742'24	2,335.990'13
Fémkohászat	2,047.147'54	1,871.056'64
Pénzverés és fémbevé- tás	8,597.609'77	6,005.599'72
M. kir. állami vasgyárak	33,288.914'79	26,844.769'30
Köszénbányászat	1,016.033'89	1,239.007'31
Sótermelés	971.626'97	786.614'88
Bányászati kegyuri ter- hek	86.192'83	40.355'20
Földgáz, petroleum és káliumsó kutatás	282.884'99	—

A *köszénbányászatnál* 281.037 K 22 f a bevételi visszamaradás, ami onnan ered, hogy az 1912. év III. negyedében a termelés az előző év hasonló időszakának termelésével szemben visszaesést mutat; aminek megfelelően ugy a bevételek, mint a kiadások összege kisebb volt. A *sójövedék-nél* kimutatott 587.695 K 27 f-rel kedvezőtlenebb eredmény abban találja magyarázatát, hogy az őrlött só és marhasó forgalmának emelkedésére való tekintettel a termelést fokozni kellett; továbbá abban, hogy az előző években tapasztalt Őszi és téli sóhiány elkerülhetése érdekében az 1912. év III. negyedében a sóhivataloknak a rendesnél nagyobb mennyiségű só szállított, ami a szállítási és beraktározási költségek emelkedését vonta maga után. Megjegyzendő, hogy a nagyobb kiadással szemben a bevételek 304.698 K 47 f-rel emelkedtek. A *pénzverés és fémbevéltásnél* 2,592.010 K 05 f a kiadási többlet, mert az 1912. évi XX. és XXI. törvénycikkek rendelkezései folytán kiverésre kerülő egy- és kétkoronás ezüstpénzek verdeanyagául az 1912. év III. negyedében nagyobb mennyiségű egyforintos vonatott be. A többkiadás azonban az ennél a címnél elért több-bevételben bő fedezetet nyert. Az *állami vas-*

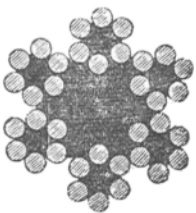
gyáraknál kimutatott 6,444.145 K 49 f többkiadás a gyárak nagyobb foglalkoztatásában és a családi pótlék kiutalványozásában találja indokát. A kiadási többlettel szemben a bevételek 5,844.397 K 87 f-rel emelkedtek. A *földgáz, petroleum és káliumsó kutatásnál* 282.884 K 99 f kiadás mutatkozik, mely az 1911. év III. negyedéről szóló kimutatással szemben egészében többletet képez. Az utóbb említett kimutatásban ugyanis az e célra fordított kiadás külön kitüntetve nem lett, mivel az 1911. évi állami költségvetésben ily kutatások céljaira külön címen hitel engedélyezve még nem volt, hanem a foganatosított földgáz, petroleum és káliumsó kutatások költségei az 1911. évben a „Bányaigazgatóságok“ cím átmeneti kiadásai között számoltattak el.

Kitüntetés. Ófelsége a magyar miniszterelnök előterjesztésére *Koháry János* salgótarjáni bányatársulati elemi népiskolai nyugalmazott igazgató-tanítónak, a népoktatás terén szerzett érdemei elismeréséül, az arany érdemkeresztet adományozta.

A csapi petroleum. Nemrég hirt adtunk arról, hogy Csap község egyik kutjában váratlanul petroleum jelentkezett és pedig nagyobb mennyiségben. A szakörökben meglehetősen kételkedéssel fogadták a hirt. Legújabb információkból — bár minden szakszerűséget nélkülöz — annyi kivehető, hogy csakugyan jelenkezik petroleum. Tudósításunk a következő: Folyó hó 14-én két vizszivattyúval próbálták a kutat kitisztítani, ami azonban nem sikerült, később dézsákkal is meritgették a vizet s ekkor kitűnt, hogy az eredeti vízszintől 4 méternyi mélységben a kövek között szivárog petroleum. Hét méternyi mélységben, a koszorúfa alól két helyről is bugyogott a petroleum; a víz azonban emelkedni kezdett s a munkásoknak el kellett hagyni a kutat. A víz felett csakhamar gyűlni kezdett a petroleum, de nem oly nagy mennyiségben, amennyi a bő forrásokkal arányban állana.

Elhanyagolt bánya. Az iglói bányakapitányság 100 korona pénzbírságban marasztalja a Csarnagrundi Catharina bányatársulat részvényeseit üzemelehanyagolás miatt, 90 nap múlva a jogositványokat is elvonják, mert a bányatársulat aligha fogja az üzemet megkezdni.

Száz éves bánya eladó. Többször irtunk már a *Theodor vagy baia kreaszke csel din susz* bányatársaságról, amelynek a hunyadmegyi Nagymás község határában, a Gyaluszáka hegyen van bányája és pedig — mint a hivatalos iratokból kitűnik — 1793 óta. A zalatnai bányakapitányság tavaly elvonta a társaság jogositványait következetes üzemelehanyagolás miatt, az elvonási határozat most jogerőre

Felten és Guillaume

kábel-, sodrony- és sodronykötél-gyár
részvénytársaság

Budapest, V., Vizafogó 1460. szám.

**Olomkábelek. ⚡ Villamvilágítási vezetékek.
Sodronykötelek.**

Elektrolytikus vörösrézhuvalok, okonitvezetékek, szerelvények stb.

emelkedvén, a bányakapitányság a bánya eladására vonatkozó hirdetményt adott ki.

Sürgetik az acetilén rendeletet. Az Országos Iparegyesület acetilén ipari szakosztályának küldöttsége a múlt héten Kálmán Gusztáv kereskedelemügyi államtitkárnál tisztelgett, hogy az acetilén használatára vonatkozó szabályzat munkában levő átdolgozását megsürgesse. A küldöttséget Gelléri Mór egyesületi igazgató vezette és ő tolmácsolta azokat az érdekeket, amelyek a rendeletet sürgőssé teszik. Az eddigi szabályrendelet átdolgozása rendkívül fontos úgy az iparosságra, mint a fogyasztó közönségre nézve. Kálmán Gusztáv részletesen informálta a küldöttséget a soron kívül munkába veendő revízió irányáról. Az új szabályzat-tervezetet egyébként anketé elé viszi, amelyre a szakosztály delegáltjait is meghívja majd.

Új ásványvíz részvénytársaság. Brassóban 50000 K. alaptőkével vállalat alakult, amely főleg vendéglősökből áll. Az új részvénytársaság ásványvíz források megszerzésére, esetleg bérbeadására alakult azzal a céllal, hogy az így megszerzett ásványvízforrásokat saját kezelésébe véve, azok vizét forgalomba hozza.

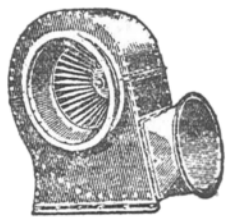
A martinschizzai ólomkohó építkezései csaknem teljesen befejeződtek. A kohó raktáraiban 4000 tonna ólom és ezüstérc vár feldolgozásra; a nyers ércet Ausztráliából hozzák és pedig jóval a feldolgozás előtt, mert az ércnek hónapokon át „pihennie” kell, mielőtt a kohóba került. Érdekes körülmény, hogy az ausztráliai érc a hosszú tengeri ut dacára olcsóbb, mintha azt pl. Erdélyből vasúton hozatná a vállalat. A gyár épületei a tenger közvetlen közelében vannak.

A Tapolca—Szentgyörgyhegyi bazaltbánya r.-t. február 8-án Pozsonyban tartja évi közgyűlését. A vállalat nyereség és veszteség számlája: Veszteség 1911. év. ö. 14,333'55 K. Üzemköltségek 146,165'06 K. Tartalékolt leírások 17,219'08 K. Nyereség 1392'76 K. Összesen 179,110'45 K. Bányatermékek 179,110'45 K. Összesen 179,110'45 K.

Zavar a szénforgalomban. A múlt számunkban irtuk meg, hogy a Kassa—Oderbergi vasút igazgatósága január 21-ével érvényen kívül helyezte a szénzállításra vonatkozó korlátozásokat. Most azonban újból zavar van a szénzállítások körül, Oderbergen megtorlódtak a kocsik s az igazgatóság bejelenti az újabb forgalmi korlátozást: Az oderbergi állomáson beállott árutorlódás okozta rendkívüli forgalmi viszonyok miatt a Kassa—Oderbergi Vasút Oderberg—Mosty vonalán fekvő állomásokon szénküldeményeknek teherárúként való fölvétele január 29-től kezdve előreláthatólag négy napra beszüntet-

tett. Ugy szintén beszüntettetett az említett vonalra és azon túl fekvő állomásokra rendelt szénküldeményeknek az idegen vasutakon való fölvétele is. Pirszénküldemények azonban továbbítatnak. Utban lévő áruk továbbítatnak. Minthogy a forgalom korlátozása alatt az Oderberg állomáson fölhalmozott elegyedhátalékok el fognak szállíttatni, a magyarországi érdekeltségeknek szénrel való ellátásában szünetelés nem fog beállani.

Pécs város szene. A dunagőzhajózási társaság egy évek előtti szerződésében kedvezményesáru szenet biztosított Pécs városának. Időközben megváltoztak a termelési viszonyok, nézeteltérések merültek fel a város és vállalat között, úgy, hogy a szerződés megváltoztatása vált szükségessé. Mikor az évek óta húzódó ügy már-már kiélesedett a D. G. H. T. a múlt év tavaszán a legmesszebbmenő engedékenységgel hármas alternatív ajánlatot tett a városnak; az egyik értelmében a társaság a régi szerződésben biztosított 100,000 bécsi mázsa aknaszén helyett hajlandó 20,000 mm. sajtolt szenet és 2000 mm. aknaszén szállításra. A másik értelmében pedig hajlandóan nyilatkozott arra, hogy a szállítási kötelezettségét megváltja évi 15.000 K. összeggel. A város az előbbi ajánlatot fogadta el, holott az első év elszámolási adatai szerint az utóbbi kedvezőbb a város házipénztárára nézve. A város ugyanis minden métermázsa szén után, melyet viszontelárusítóknak ad el, 1 koronát nyer. A múlt évben sikerült a városnak eladni 7112 métermázsa sajtolt szenet, ami ugyanennyi korona hasznot jelent a városnak, maradt még 10.038 métermázsa szene a városnak, mert az egyezséget tavasszal kötötték meg s így az 1912. évre már nem 20.000, hanem csak 17.150 métermázsa szén járt ki a városnak. Tudni kell még, hogy a város által eltűzelt szénrel csak 30 fillér megtakarítás érhető el métermázsaanként, mert ennyivel kerül a városnak olcsóbbra a kedvezményes áru szén, mint az azelőtt használt porszén. Ez a megtakarítás 3011 K-t tesz ki. Vagyis összesen 10.123 K-t hozott az egyezés Pécs város pénztárának. Ha ezen összeghez hozzászámítjuk azon hasznot is, amely a csonka év folytán elmaradt 2850 métermázsa szén hozott volna, akkor is csak 11.805 K-val gyarapodott volna a városi pénztár 15.000 K helyett; feltételezve, hogy a 2850 métermázsa szén eladásának és eltűzelésének aránya egyenlő lett volna a többiével. A városi pénztár szempontjából tehát a 15.000 K fix összeg elfogadása

Blackman
ventilátorok,
exhaustorok,
fuvók minden célra

Szellőző,
szárító, szivó
berendezések

Magyar Szellőző Művek

Budapest, VII., Aréna-ut 80.

[3793/a 863/24]

Telefon: József 26—56.

előnyösebb lett volna. Tekintetbe kell azonban venni természetesen más szempontokat is, a polgárság a 32 koronás sajtolt szenet 26 koronáért vásárolhatja s ez alapon reméli a város, hogy idővel az egész 20.000 métermázsa brikettet el fogja adhatni.

Gipszbánya bérbeadása. Igló városának tudvalevőleg *Iglófüreden* nagyobb gipszbányája van, amelyet most bérbe ad a város. Ajánlatok 1913 március végéig adhatók be a városi tanácshoz.

A Földtani Társulat január 29-én délután 5 órakor igen látogatott szakülést tartott a Földtani Intézet előadótermében. Az ülést *Szontagh Tamás* dr. kir. főbányatanácsos nyitotta meg. Az első előadó *Timkó Imre*, m. kir. osztálygeológus volt, aki Oroszországban végzett talajismereti tanulmányutját ismertette. Timkó tudományos értékű előadását vetített képekkel tette érdekessé és végig lebilincselte a nagyszámu hallgatóság érdeklődését. Bemutatta a szentpétervári bányászati akadémia pompás dóri oszlopokkal diszes épületét. Annál rozszantabb az épület, semmi gondot nem fordítanak karbantartására, annyira nem, hogy belül a nagyértékű mennyezet-freskók között közönséges fagerendák tartják az épületet. Képekkel kísérve beszélt a donvidéki homok-dünékről, az őskori leletekről, melyek között legérdekesebb az a mammut lelet, amelynél a bőrt szőrözétével is sikerült kitömní. Sorra kerültek a steppék és a különféle sós talajok is. Taps volt jutalma a tartalmas, végig hívós előadásért.

A második előadást *Treitz Péter* főgeológus tartotta, aki általában a porhullásokról érkezett. Röviden ismertette az utolsó évek nevezetesebb porhullásait s megemlítette, hogy az utolsó 70 év alatt, mintegy 70 porfelhőről vannak feljegyzések. A por többnyire délen kerekedik fel s észak felé halad országokon keresztül; ritkábban fordul elő, hogy csak egy ország területén észlelhető. A porfelhők alapján a felhők érdekes fémtüneteméneit és színképeit is meg lehet magyarázni. Részletesen ismertette az 1910 májusi havi porhullást, amelyet egész Magyarországon észleltek s amelyről 26 tudósítást és két pormintát is kapott. Kis mértékben különben állandóan észlelhető a porhullás. Nem érdektelen körülmény, hogy a porfelhőknek gyakorlati, helyesebben nagy mezőgazdasági jelentőségük is van, amennyiben a por oly alkatrészeket tartalmaz, amelyek értékes trágyaanyagokat képeznek s e szempontból áldást jelent. Ajánlotta, hogy országosan szervezzék a porhullás[megfigyelését.

Itt *Lóczy Lajos* egyetemi tanár, a földtani intézet neves igazgatója, felemlítette, hogy a balatoni kutatásai idejében két télen át volt alkalma a porhullást tanulmányozni és röviden ismertette megfigyeléseit. A további megfigyelésekre a meteorológiai intézetet ajánlja. *Lóczy Lajos* dr. a Földtani Intézet igazgatója azután dunántúli kavicstanulmányairól tartott igen érdekes előadást, amelylyel este 9 óráig tartotta feszült érdeklődésben a hallgatóságot, melynek névsora a következő:

Részvettek: *Lóczy Lajos* dr., *Szontagh Tamás* dr., *Papp Károly* dr., *Treitz Péter* és neje, *Balogh Margit* dr., *Possewitz Tivadar* dr., *Katona Nándor*, *Kadics Ottokár* dr., *Kormos Tivadar* dr., *Ernszt Kálmán* dr., *Makos Imre* dr., *Reithofer Károly*, *Sass Loránt*, *Bischitz Béla*, *Horváth Béla* dr., *Rozslosnik Pál*, *Tuzson János* dr., *Telegdi Róth Lajos*, *Pár Gyula*, *Inkey Béla*, *Pfeiffer Miklós*, *Sreda Rezső* dr., *Marzsó Lajos*, *Kaschánszky György*, *Pansó Dezső*, *Stenkovics Rezső* dr., *Barsch Zsigmond* dr., *Horsetzky Henrik*, *Liffa Aurél* dr., *Devecis del Vecchio Rezső*, *Madarassy László* dr.

Környén bányásznak. A viharos multu környei szénbányában megindult a rendszeres termelés. Ezt igazolja tudósítónk jelentése is, amely szerint a bányában már robbanás is történt. A mult héten az egyik munkás a robbantáshoz szükséges dinamitot a kazán fűtőnyílásának peremére tette felmelegítés végett. Már épen az utolsó darabot akarta a másik oldalára forgatni, amikor az odahelyezett összes dinamit felrobbant, leszakítván a kazán elejét és az ott volt munkásokat ellökte. Az embereknek az ijedségen kívül egyéb bajuk nem történt. A gondatlanság a vajúrt terheli, aki szigorú tilalom ellenére, az üzemszünet és így a gépek tisztítása végett távolabb volt gépész és fűtő távollétét felhasználva, a kazánházban készítette elő a töltéseket. Kemény József vajúr ellen a büntető följelentést megtették.

A magyar hités szabadalmi ügyvivők Testülete a mult hó 22-én tartotta XIII. rendes közgyűlését, melyen *Bernauer Zsigmond* lelépő elnök terjesztette elő jelentését a testület 1912. évi működéséről. Kiemelte, hogy a Testület egyesíti a hités szabadalmi ügyvivők tulnyomó többségét, akik magukévá tették a Testület magas erkölcsi felfogását az ügyvivői hivatásról. Ugy a hatóságok, mint az érdekelte közönség a testület üdvös működését elismerik és az utóbbi ma már szelekcziót tart a testülethez tartozó és oda nem tartozó ügyvivők között. A magyar feltalálókra igen örvendetes eseményről értesült a Testület a jelentésből, amely szerint előreláthatólag f. évi április hó 1-én, a washingtoni konferencia

Maschinenfabrik H. & G. Grossmann

G. m. b. H., Dortmund

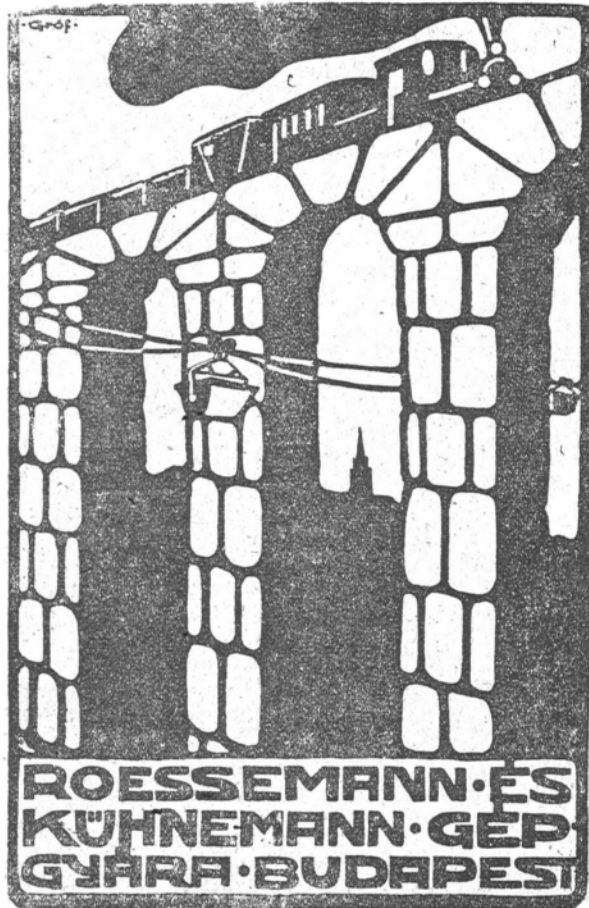
szállít: **Teljes lemélyítő-berendezéseket**, szállítógépeket, szállítóvitlákat sodrony- és szalagkötelekhez elektromos üzemmel; **különféle kábelek** (Dampfkabel, Friktionskabel, Handkabel), **szivattyuk**, **függő állványok** D. R. G. M., **redukáló ventilek** (biztos üzeműek), lokomobil kazánok egészen 130 m² fűtőfelülettel (bérelhetőek is).

Hüttenwerke Aktiengesellschaft“ statt. Die neue Aktiengesellschaft, deren Grundkapital K 6,500.000 beträgt, wird die Herzogl. Koburg'schen Berg- und Hüttenwerke, deren Ankauf bereits gesichert wurde, erwerben und bei rationellster Ausnutzung der derzeit bestehenden Einrichtungen die Hochöfenanlagen erweitern, um wesentlich grössere Roheisen-Quantitäten als bisher in den Handel zu bringen.

Grosse Erfolge des Dräger-Pulmators in Amerika. Wie uns unser Original-Berichterstatter aus Pittsburg berichtet, hat der Pulmotor dort neuerdings 7 Menschen das Leben gerettet. In den Elektrizitätswerken der Westinghouse-Company, Pittsburg, 1. Avenue brach Grossfeuer aus, welches von den herbeigeeilten Feuerwehren nur mit grösster Mühe bewältigt werden konnte. Hierbei stürzte eine Mauer ein, die 7 Feuerwehrleute unter ihren Trümmern begrub. Unter der Mauer zogen sich elektrische Kabel hin, die ebenfalls in Brand gerieten und es entwickelte sich durch das Verbrennen der Isolierung ein starker Schwefelrauch, der keinen Abzug finden konnte. Die Räumungsarbeiten waren bald beendet und glücklicherweise haben die Feuerwehrleute durch den Einsturz keine gefährlichen Verletzungen davon getragen, indes gab infolge des eingeatmeten Schwefelrauches keiner mehr ein Lebenszeichen von sich. Lunge und Herz hatten bereits aufgehört ihre Funktionen zu verrichten. Sofort waren von dem in nächster Nähe befindlichen Bergbauamte, welches mit Drägerapparaten komplet ausgerüstet ist, einige Pulmotore zur Stelle und es gelang mit deren Hilfe, alle 7 Feuerwehrleute wieder in's Leben zurückzurufen. Die Freude über diesen Erfolg war gross und die braven Retter wurden allgemein beglückwünscht.

Neue Steingruben-Aktiengesellschaft. In Szolnok wurde unter dem Namen „Jobbágyi Kőbánya r.-t.“ ein neues Unternehmen gegründet, welches die Ausnutzung der Jobbágyer Steingruben bezweckt.

A szerkesztésért felelős: Dr. Bischitz Béla.

961/802/62

MEGHIVÁS a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank 71-ik rendes közgyűlésére,

mely 1913. évi február hó 15-én délután 6 órakor a bank üléstermében (V. Fűrdő-utca 2.) fog megtartatni.

TÁRGYAK:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. A felügyelőbizottság jelentése, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása iránti határozat és a felmentés megszavazása.
3. Meghosszabbítása a múlt évi közgyűlés által az igazgatóságnak adott azon felhatalmazásnak, hogy 2500 darab társasági részvényt szabadkézből eladhasson.
4. Igazgatósági választások.
5. A felügyelőbizottság választása.

Az alapszabályok 18., 19., 20. és 21. §-ai értelmében mindazon részvényesek, kik részvényeiket három nappal a közgyűlés megtartása előtt az ezen meghívásban megjelölt helyek egyikén leteszik, jogosítva vannak a közgyűlésen résztvenni. Azonban szavazásra csak azon részvényesek jogosítatnak fel, melyek a közgyűlést megelőzőleg három hónapon át a bank könyveiben a letevő nevére vannak írva.

Minden részvényes meghatalmazott által is képviselheti magát, kinek azonban szintén szavazóképes részvényesnek kell lennie. A részvények tehát szelvényekkel együtt az alapszabályok 18. §-a értelmében **lolyó évi február hó 12-éig** az alant felsorolt helyek egyikén teendőek le: **Budapesten:** a bank értékpapírpénztáránál, **Brassóban:** a bank fiókjánál, **Debrecenben:** az Alföldi takarékpénztáránál, **Eszéken:** a bank fiókjánál, **Kassán:** a Kassai jelzálogbank r.-t.-nél, **Kolozsvárott:** az Erdélyi bank és takarékpénztár r.-t.-nél, **Lugoson:** a Kereskedelmi bank r.-t.-nél, **Marosvásárhelyen:** a Marosvásárhelyi bank és takarékpénztár r.-t.-nél, **Miskolcon:** a Borsodmiskolci hitelbanknál, **Nagykanizsán:** a bank fiókjánál, **Nagyszegedenben:** a bank fiókjánál, **Pozsonyban:** a Pozsonyi általános takarékpénztáránál, **Sopronban:** a bank fiókjánál, **Szegeden:** a May R. Miksa cégnél, **Temesvárott:** a Délmagyarországi kereskedelmi és gazdasági banknál, **Ujpesten:** a bank fiókjánál, **Ujvidéken:** a bank fiókjánál, hol is az 1875. évi XXXVII. t.-c. 198. §-a és az alapszabályok 45. §-a értelmében az átvizsált évi mérleg a felügyelőbizottság jelentésével együtt nyolc nappal a közgyűlés előtt átvethető.

Budapesten, 1913. évi január havában.

(Utánnymás nem díjaztatik.)

Az igazgatóság.